

SAPROKSILOFĀGO VABOĻU FAUNA UN TĀS IESPĒJAMĀ LOMA BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS RAKSTUROŠANAI BEBRINĒS

Kristaps Vilks

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte
Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra
Kronvalda bulv. 4, Rīga, LV-1586, Latvija
E-pasts: kristaps.vilks@lu.lv

Inga Klētniece

Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte
Zooloģijas un dzīvnieku ekoloģijas katedra
Kronvalda bulv. 4, Rīga, LV-1586, Latvija
E-pasts: inga.klėtniece@inbox.lv

Bebrainēm ir nozīmīga loma meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, tomēr līdz šim Latvijā nav noskaidrots, tieši kādas bebraines dabas aizsardzības jomā ir vissvarīgākās. Bebra darbības rezultātā rodas liels daudzums atmirušās koksnes, ko apdzīvo saproksilofāgo vaboļu fauna, kas ir viens no nozīmīgākajiem bebrainu bioloģiskās daudzveidības komponentiem. Pētījuma mērķis bija novērtēt saproksilofāgo vaboļu sugu daudzveidību dažāda vecuma bebrainēs, kā arī novērtēt šī biotopa piemērotību reti sastopamām un īpaši aizsargājamām saproksilofāgajām sugām.

Pētījums veikts 18 bebrainēs četros dažādos Latvijas reģionos – Ķemeru, Valkas, Gulbenes un Alūksnes apkārtnē. Bebraines iedalītas trīs vecuma grupās. Saproksilofāgās vaboles ievāktas ar 40 loga lamatām, kas eksponētas uz bērza un egles atmirušās koksnes vienu mēnesi 2010. gada jūlijā. Saproksilofāgo vaboļu daudzveidība papildus novērtēta, izmantojot vaboļu izskreju formu reģistrēšanu.

Uzskaitītas 574 saproksilofāgās vaboles no 30 dzimtām. Dominējošās dzimtas bija kailvaboles Leiodidae (21.8%), mizgrauži Scolytidae (8.0%), smailvēderi Mordellidae (7.7%), īsspārņi Staphylinidae (7.3%), ķirmji Anobiidae (7.1%), māņsprakšķi Eucnemidae (6.1%), smailvaboles Scaphidiidae (6.1%), sprakšķi Elateridae (5.6%) un ķirpji Cisidae (5.4%). Bebraines apdzīvo daudzveidīga saproksilofāgo vaboļu fauna, sastopamas vaboļu grupas ar atšķirīgām ekoloģiskajām prasībām. Konstatētas tādas reti sastopamas sugas kā lielais asmalis *Peltis grossa*, četrplankumu sēņgrauzis *Mycetophagus quadripustulatus*, sēņgrauzis *M. piceus*, sprakšķis *Drapetes mordelloides* un ēnvabole *Dircea quadriguttata*. Jaunās bebrainēs ir zemāka vaboļu daudzveidība un atšķirīgs dzimtu sastāvs salīdzinājumā ar vidēji vecām un vecām bebrainēm. Vecās bebraines saglabā savu nozīmi saproksilofāgu daudzveidības uzturēšanā. Atklāta būtiska korelācija starp saproksilofāgo vaboļu dzimtu bagātību un izskreju formu dažādību, kas ļauj vaboļu izskrejas potenciāli izmantot bebrainu bioloģiskās daudzveidības novērtēšanā. Kopumā pētījuma rezultāti parāda, ka saproksilofāgās vaboles ir nozīmīga bebrainu bioloģiskās daudzveidības sastāvdaļa un ir izmantojamas bebrainu bioloģiskās kvalitātes izvērtēšanā.